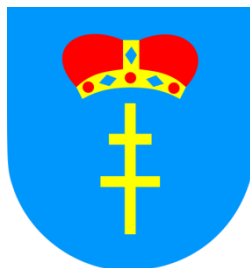

PROJEKT

Powiat Buski

**Program integracji społecznej
i zawodowej osób
niepełnosprawnych dla
Powiatu Buskiego na lata
2015-2020**

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Busku - Zdroju**

**Powiatowy Urząd Pracy
w Busku-Zdroju**

1. Wstęp

Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Buskiego na lata 2015 – 2020 podejmuje ważny poznawczo i społecznie problem związany z integracją społeczną osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Jest dokumentem uzupełniającym do Powiatowej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020 dla Powiatu Buskiego pozostaje też w spójności z Powiatowym programem działań na rzecz osób niepełnosprawnych dla Powiatu Buskiego na lata 2012-2020 pod nazwą „Równość szans” oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, jak również stanowi narzędzie niezbędne do realizacji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie projektów. Program wyznacza kierunki działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji i integracji społecznej w Powiecie Buskim.

Specyficzność położenia Powiatu Buskiego powoduje wiele sytuacji społecznych, które negatywnie wpływają na funkcjonowanie rodziny. Głównymi podwodami przyznawania pomocy społecznej w powiecie w ostatnich latach było: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych.

Trudną sytuacją życiową na terenie Powiatu Buskiego charakteryzuje się grupa osób niepełnosprawnych. Trudności tej grupy wyznacza szereg czynników o charakterze zdrowotnym, funkcjonalnym oraz psychicznym, przez co osoby te często są zagrożone wykluczeniem społecznym.

Jednym z nadrzędnych celów Programu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Buskiego na lata 2015 – 2020 jest wzrost aktywności społecznej wśród osób niepełnosprawnych. Działania zawarte w Programie mają na celu udzielenie wsparcia ukierunkowanego na zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Polityka społeczna samorządu powiatowego w Busku-Zdroju, której celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, w swoich założeniach opiera się przede wszystkim na poszanowaniu społecznych praw ludzi, dąży do poprawy dostępu do tych praw zwiększenia poziomu ich realizacji. Polityka ta zmierza do równości w relacjach pomiędzy prawem, moralnością i normami obyczajowymi wszędzie tam, gdzie te nierówności występują. Dotyczy to szczególnie osób niepełnosprawnych, które w codziennym życiu napotykają nasereg barier kulturowych, psychospołecznych, funkcjonalnych i prawnych. Miejsce osób

niepełnosprawnych w społeczeństwie nie zależy jedynie od organizacji systemu instytucjiwspomagających, od jakości prawa i zakresu jego stosowania w praktyce. Zależy ono również od postaw społecznych indywidualnych osób i całego społeczeństwa.

Osoby niepełnosprawne dążą do uzyskania samodzielności, niezależności oraz autonomii. Dążenia te powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w postawach społeczeństwa opartych na tolerancji, zrozumieniu i poszanowaniu godności osób.

Podstawowym problemem osób niepełnosprawnych jest brak praktycznych rozwiązań ułatwiających im uczestnictwo w życiu zbiorowym, stanowiącym istotną potrzebę każdego człowieka. W związku z tym należy podejmować działania zmniejszające cierpienia ludzkie. Stały przyrost liczby osób niepełnosprawnych wymaga przejścia od polityki przystosowania niepełnosprawnych do ich stanu funkcjonalnego, do strategii opartej na wznawianiu zasobów i możliwości tych osób oraz wzroście potencjału społecznego, które służyć mają utrzymaniu optymalnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych – najpierw w miejscu zamieszkania, a następnie w innych zbiorowościach oraz instytucjach.

Zagadnienie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych jest bardzo złożone a działania w tym zakresie zmierzać mają do wzrostu uczestnictwa tych osób w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym, poprzez zastosowanie szeregu działań wspomagających i aktywizujących zarówno same osoby niepełnosprawne jak też ich otoczenie społeczne.

Przedmiotowy program składa się z 5 projektów, które stanowią podstawę do szczegółowego opracowania wniosków o dofinansowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków zewnętrznych w tym: Unii Europejskiej, PFRON i innych.

2. Podstawa prawna opracowania

Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Buskiego na lata 2015 – 2020 przygotowany został w związku z art. 35 a, ust. 1, pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który przewiduje opracowanie i realizację zgodnych z Powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej. Program jest

odpowiedzią na zapotrzebowanie środowiska osób niepełnosprawnych i pojawiające się możliwości korzystania ze środków Unii Europejskiej do jego realizacji.

3. Adresaci programu

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Niepełnosprawność narusza najważniejsze wartości człowieka, czyli zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność do wypełniania ról społecznych, staje się przeszkodą w realizacji własnych celów, ale nie uniemożliwia ich realizacji.

Skutki niepełnosprawności można w znacznym stopniu przezwyciężyć, złagodzić czy wyeliminować, stosując działania rehabilitacyjne. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Nowoczesne rozumienie rehabilitacji i aktywizacji osób niepełnosprawnych zakłada jak najpełniejszą współpracę pomiędzy instytucjami i grupami odpowiedzialnymi za wieloetapowy wielopłaszczyznowy proces integracji, gdyż samodzielne uporanie się z tak kompleksowym zadaniem nie jest możliwe.

W związku z powyższym adresatami niniejszego *Programu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Buskiego* są:

- a) osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - bezrobotne lub pozostające bez zatrudnienia, w wieku aktywności zawodowej, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej,
- b) opiekunowie osób niepełnosprawnych;
- c) osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- d) otoczenie osób niepełnosprawnych jako ogół instytucji i organizacji, z którymi osoba niepełnosprawna może się komunikować, podejmując aktywność społeczną i zawodową;

- e) dzieci w zakresie wczesnego wykrywania wad rozwojowych;
 - f) pensjonariusze placówek opiekuńczych;
 - g) osoby zależne, osoby sprawujące opiekę nad osobą zależną lub po zakończonym okresie sprawowania opieki,
 - h) otoczenie osób niepełnosprawnych, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w zakresie niezbędnym do wsparcia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach programu.
- Beneficjenci programu muszą być mieszkańcami Powiatu Buskiego.

4. Cele programu

Program niniejszy jest ukierunkowany na zwalczanie wykluczenia osób niepełnosprawnych poprzez szeroko rozumianą integrację społeczną. Należy jednak zaznaczyć, że chodzi o taki rodzaj integracji, który nie umniejsza wolnościowych dążeń jednostki do samorealizacji i samostanowienia.

Głównym celem *Programu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Buskiego* jest:

- podjęcie przez samorząd powiatowy działań, które mają zapewnić osobom niepełnosprawnym równy dostęp do zatrudnienia, podwyższyć ich status zawodowy i społeczny poprzez przygotowanie ich do wejścia lub powrotu na rynek pracy, jak również dostarczenie osobom niepełnosprawnym narzędzi dzięki, którym umożliwi im się wzrost aktywności społecznej.

Celami szczegółowymi Programu są:

- Wzrost poziomu integracji, kompetencji oraz umiejętności społecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych.
- Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług.

5. Projekty do realizacji

Projekt 1. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

Cel:

Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych i ich otoczenia do szerokiej jakości usług o charakterze społecznym, profilaktycznym, opiekuńczym oraz wsparcia rodziny przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych. Wsparcie rozwoju spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych stanowi kluczowe znaczenie w aspekcie zapobiegania czy pogłębiania zjawiska wykluczenia w regionie.

Zadanie Nr 1

Kształcenie umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych

Działania:

1. Uruchomienie warsztatów kompetencji społecznych dla osób niepełnosprawnych.
2. Pomoc osobom niepełnosprawnym w planowaniu i prowadzeniu życia w możliwie niezależny sposób.
3. Wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez wdrażanie usług:
 - tłumacza osoby głuchoniemej,
 - przewodnika osoby niewidzącej,
 - asystenta osoby niepełnosprawnej.
4. Wdrażanie rodzinnej terapii psychologicznej i usług asystenta rodzinnego.
5. Wsparcie środowiska na rzecz integracji społecznej poprzez działania związane z animacją lokalną, streetworkingiem, coachinngiem z uwzględnieniem wolontariatu.
6. Praca socjalna dla osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Zadanie Nr 2

Tworzenie środowiska dostępnego dla osób niepełnosprawnych

Działania:

1. Likwidacja barier architektonicznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej poprzez:
 - instalowanie wind osobowych,
 - wykonywanie podjazdów i pochylni,
 - uruchomienie punktów obsługi osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem dostępności dla osób na wózkach inwalidzkich.
3. Likwidacja barier w komunikowaniu się poprzez:
 - odpowiednie znakowanie ciągów komunikacyjnych wewnątrz budynków,
 - wyposażenie pomieszczeń budynków użyteczności publicznej w instalacje dźwiękowe i świetlne oraz tablice z informacją pisemną i piktograficzną.
4. Zaopatrzenie osób niepełnosprawnych w środki pomocnicze ułatwiające funkcjonowanie w środowisku.
5. Rozszerzenie bazy transportowej dla osób niepełnosprawnych poprzez wdrażanie polityki dostępnego transportu uwzględniającego potrzeby osób niepełnosprawnych z różnego rodzaju dysfunkcjami.

Zadanie Nr 3

Zapewnienie możliwości poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji na równi z innymi członkami społeczeństwa

Działania:

1. Dostarczanie osobom niepełnosprawnym oficjalnych informacji w dostępnych dla nich formach za pomocą nowoczesnych technologii.
2. Udostępnianie informacji i komunikatów osobom niepełnosprawnym na stronach internetowych oraz zamieszczanie tam do pobrania różnego rodzaju wniosków i podań.
3. Uruchomienie serwisu informacyjnego w zakresie praw i uprawnień osób niepełnosprawnych.

Projekt 2. Aktywizacja zdrowotna osób niepełnosprawnych

Cel:

Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych do usług o charakterze zdrowotnym i profilaktycznym.

Zadanie Nr 1

Zapewnienie równego dostępu do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych

Działania:

1. Dofinansowywanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.
2. Sfinansowanie zajęć rehabilitacyjnych dostosowanych do potrzeb konkretnej grupy osób niepełnosprawnych oraz innych zespołów ćwiczeń usprawniających psychoruchowo w zależności od potrzeb zgłoszonych przez zainteresowanych.
3. Wczesne wykrywanie wad rozwojowych szczególności dotyczących układu krążenia u noworodków, niemowląt i małych dzieci oraz zaburzeń słuchu, wzroku i mowy dzieci w wieku szkolnym.
4. Programy rehabilitacji leczniczej dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych.
5. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie wiedzy na temat zaburzeń słuchu, wzroku i mowy u dzieci, następstw niezdiagnozowanych i nieleczonych dysfunkcji, możliwości terapii oraz kształtowanie właściwych zachowań prozdrowotnych w tym obszarze.
6. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług zdrowotnych.
7. Promowanie współpracy sektora zdrowia, edukacji, pomocy społecznej i zatrudnienia dla zapewnienia równości szans w dostępie do szeroko rozumianej rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej.
8. Programy terapeutyczne, badania profilaktyczne i specjalistyczne w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia.

Projekt 3. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i ich otoczenia

Cel:

Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, rodzinnym i gospodarczym powiatu buskiego poprzez wyrównywanie ich szans

w korzystaniu z praw i obowiązków jakie przysługują obywatelom jak również podwyższenia kwalifikacji i umiejętności społecznych. Zwiększenie aktywności społecznej osób narażonych na wykluczenie, poprzez kompleksowe wsparcie edukacyjne i społeczne. Podniesienie jakości oraz zwiększenie dostępu do instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego systemu opieki nad osobami zależnymi (w szczególności osobami starszymi i z niepełnosprawnościami).

Zadanie Nr 1

Wzrost uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu publicznym

Działania:

1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych do udziału w życiu publicznym i politycznym.
2. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych w tym profilaktyki społecznej, usług opiekuńczych i zdrowotnych.
3. Wspieranie działalności organizacji osób niepełnosprawnych.
4. Wspieranie i rozwój rodzinnych i środowiskowych form wsparcia zgodnie z rzeczywistymi potrzebami mieszkańców Powiatu Buskiego.
5. Konsultowanie z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych działań samorządu wobec tej grupy w zakresie:
 - opiniowania programów i projektów kierowanych do osób niepełnosprawnych,
 - oceny realizacji programów,
 - opiniowania projektów uchwał Rady Powiatu i innych samorządów dotyczących osób niepełnosprawnych.
6. Wspieranie przez samorząd i organizacje społeczne działalności twórczej, artystycznej i sportowej osób niepełnosprawnych.

Zadanie Nr 2

Wzrost świadomości społecznej dotyczący kwestii niepełnosprawności

Działania:

1. Popularyzowanie działalności organizacji osób niepełnosprawnych.
2. Promowanie zawodowych i społecznych osiągnięć osób niepełnosprawnych w środkach masowego przekazu.
3. Prezentowanie twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych.

4. Organizowanie imprez integracyjnych, zawodów i spartakiad sportowych prezentujących osiągnięcia sportowe osób niepełnosprawnych.
5. Budowanie na wszystkich szczeblach systemu edukacyjnego szacunku dla osób niepełnosprawnych poprzez ukazywanie ich problemów, możliwości i osiągnięć.
6. Organizacja i finansowanie usług animacji lokalnej, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego.

Zadanie Nr 3.

Rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi.

Działania:

1. Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej między innymi w formie rodzinnych domów pomocy, usług asystenta osoby zależnej.
2. Rozwój działalności placówek zapewniających opiekę dzienną i całodobową dla osób zależnych (w tym osób starszych, niepełnosprawnych, chorych).
3. Organizowanie szkoleń dla animatorów lokalnych, opiekunów i terapeutów zajęć dla osób niepełnosprawnych i starszych, rehabilitantów.
4. Organizowanie szkoleń dla opiekunów (w szczególności członków rodzin) w zakresie opieki nad osobami zależnymi w tym osobami starszymi.
5. Szkolenia oraz doradztwo w zakresie dostosowania podmiotów leczniczych do potrzeb osób zależnych w tym osób starszych.

Projekt 4.

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Cel:

Podniesienie kompetencji zawodowych i społecznych, integracja ze środowiskiem lokalnym oraz zwiększenie umiejętności aktywnego poruszania się po rynku pracy. Wzrost szans a zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług.

Zadanie Nr 1

Zwiększenie potencjału zawodowego i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych

Działania:

1. Organizowanie warsztatów psychologicznych ukierunkowanych na:
 - uświadamianie znaczenia pracy w życiu człowieka oraz przydatności zawodowej osób niepełnosprawnych,
 - rozbudzanie zainteresowań zawodowych,
 - rozwój motywacji do podjęcia pracy,
 - udzielanie wsparcia w sytuacji zdarzeń krytycznych.
2. Organizowanie warsztatów szkoleniowych w zakresie:
 - poruszania się na rynku pracy i znajomości prawnych aspektów pracy,
 - rozwijania indywidualnych umiejętności z zakresu aktywnego i efektywnego poszukiwaniapracy, autoprezentacji oraz kreowania kariery zawodowej,
 - nawiązywania kontaktów interpersonalnych oraz pokonywania barier mentalnych.
3. Organizowanie szkoleń i kursów związanych z uzupełnieniem wykształcenia, podniesienia lub zmianę kwalifikacji oraz mającychna celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego.
4. Aktywizacja zawodowa poprzez organizowanie staży, zatrudnienie wspomagane dla osób z niepełnosprawnością.

Zadanie Nr 2

Rozwój usług rynku pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych

Działania:

1. Rozwój usług poradnictwa i doradztwa zawodowego poprzez:
 - badanie kompetencji i umiejętności zawodowych,
 - sporządzanie ocen zawodowych,
 - planowanie kariery zawodowej,
 - pośrednictwo pracy,
 - trenera pracy.

2. Monitorowanie rynku pracy i bazy wolnych miejsc pracy.

Zadanie Nr 3

Tworzenie i rozwijanie systemu zachęt dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne

Działania:

1. Kierowanie do pracodawców informacji o prawnych uwarunkowaniach w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych.
2. Wdrażanie usług doradczych dla pracodawców w dziedzinie:
 - poradnictwa związanego z organizowaniem i projektowaniem stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.
3. Subsydiowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez:
 - refundację wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych,
 - zwrot pracodawcom zwiększonych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
 - zwrot kosztów organizacji i przystosowania miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
4. Promowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych poprzez wyróżnienie przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne, przestrzegających ich praw i prowadzących politykę antydyskryminacyjną w zakładzie pracy.

Projekt 5.

Aktywizacja zawodowa, społeczna, edukacyjna i zdrowotna uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej

Cel:

Poszerzenie oferty zajęć z zakresu aktywizacji zawodowej, społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej dla uczestników Warsztatów Terapii Zawodowej Powiatu Buskiego.

Zadanie Nr 1

Zwiększenie potencjału zawodowego i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych

Działania:

1. Świadczenie usług doradcy zawodowego, trenera pracy itp. w zakresie aktywizacji zawodowej dla uczestników WTZ.
2. Prowadzenie zajęć w ramach terapii zajęciowej przygotowujących do nabycia umiejętności w nowych zawodach na rynku pracy.
3. Sfinansowanie zajęć rehabilitacyjnych i/lub zespołu ćwiczeń usprawniających psychoruchowo m.in. hipoterapii, zajęcia na basenie i innych w zależności od potrzeb uczestników.
4. Aktywizacja edukacyjna poprzez szkolenia stacjonarne, e – learning i inne w zależności od potrzeb.
5. Prowadzenie pracy socjalnej wśród uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej i ich rodzin o charakterze wspierającym i doradczym, upowszechniającym instrumenty aktywnej integracji przez pracownika socjalnego również w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Współpraca przy rozwiązywaniu problemów osób i rodzin z GOPS, lokalnymi instytucjami funkcjonującymi w środowisku.
6. Integracja społeczna środowiska osób niepełnosprawnych funkcjonujących w instytucjach dziennych, całodobowych, organizacjach pozarządowych.
7. Organizacja i finansowanie imprez integracyjnych o charakterze sportowym, wokarno - artystycznym, przy współudziale środowiska osób niepełnosprawnych, przedstawicieli lokalnych władz samorządowych i środowiska lokalnego, w którym funkcjonują osoby niepełnosprawne.

6. Metody i formy osiągnięcia celów

Osiągnięcie określonych celów planuje się poprzez zastosowanie instrumentów aktywnej integracji, pracy socjalnej, działań o charakterze środowiskowym oraz poprzez realizację zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

7. Instrumenty aktywnej integracji

Instrumentami aktywnej integracji nazywamy zestaw instrumentów o charakterze aktywizującym, mających doprowadzić do przywrócenia osób niepełnosprawnych na rynek pracy oraz do ich integracji ze środowiskiem poprzez przywrócenie im zdolności lub możliwość zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego a także wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez te osoby w procesie dostępu do praw i usług społecznych.

Instrumenty te dzielą się na cztery grupy: instrumenty aktywizacji zawodowej, instrumenty aktywizacji edukacyjnej, instrumenty aktywizacji zdrowotnej oraz instrumenty aktywizacji społecznej. Realizacja określonych zadań poprzez podejmowanie konkretnych działań odbywać się będzie w obrębie tych grup instrumentów aktywizujących, które przybierają formy organizowania i finansowania usług wspierających.

1. Instrumenty aktywizacji zawodowej obejmują:

- a) organizację i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową, w tym: trenera pracy i doradcy zawodowego,
- b) włączenie osób niepełnosprawnych w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej, realizowane w warsztatach terapii zajęciowej poprzez finansowanie dodatkowych działań WTZ (np. dodatkowe zajęcia aktywizacyjne).

2. Instrumenty aktywizacji edukacyjnej obejmują:

- a) skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia,
- b) skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach kształcenia ustawicznego, mających na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego,
- c) skierowanie i finansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji i umiejętności zawodowych umożliwiających aktywizację zawodową.

3. Instrumenty aktywizacji zdrowotnej obejmują:

- a) skierowanie i sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia,
- b) skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla osób niepełnosprawnych lub ich rodzin,

c) sfinansowanie części kosztów turnusów rehabilitacyjnych, kosztów zespołów ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo lub zajęć rehabilitacyjnych zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych.

4. Instrumenty aktywizacji społecznej obejmują:

- a) organizację i finansowanie usług wspierających osoby niepełnosprawne, w tym kosztów zatrudnienia asystenta osoby niepełnosprawnej,
- b) organizację i finansowanie usług wsparcia i aktywizacji rodzin osób niepełnosprawnych, w tym kosztów zatrudnienia asystenta rodzinnego,
- c) organizację i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, w tym kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub lub grupę,
- d) organizację i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej,
- e) organizowanie i finansowanie poradnictwa specjalistycznego oraz udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, służące przywróceniu samodzielności życiowej osobom niepełnosprawnymi ich powrotowi na rynek pracy.
- f) organizację i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno – zawodowych osób niepełnosprawnych umożliwiających im powrót do życia społecznego, na rynek pracy oraz aktywizację zawodową.

8. Praca socjalna

Praca socjalna oznacza działania realizowane przez doradcę do spraw osób niepełnosprawnych mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wznawianiu lub uzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna przybiera formy usług wspomagających i doradczych.

9. Działania o charakterze środowiskowym

Są to inicjatywy integracyjne obejmujące:

- a) realizację programów środowiskowych i wsparcie działań indywidualnych,
- b) organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych w ramach edukacji społecznej i obywatelskiej,

c) inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach, szczególnie o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym i sportowym.

10. Działania o charakterze integracyjnym wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Są to działania przypisane do realizacji samorządowi powiatowemu wynikające wprost ustawowych zapisów prawnych, które obejmują m.in:

- a) dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- b) dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- c) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- d) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

11. Zakładane rezultaty

Działania szczegółowe mające doprowadzić do osiągnięcia jak najszerszej integracji aktywizacji osób niepełnosprawnych w swych założeniach ukierunkowane są na osiągnięciu następujących rezultatów końcowych:

- podniesienie kwalifikacji i umiejętności zawodowych osób niepełnosprawnych,
- poprawę ich sprawności psychofizycznej i ruchowej,
- kompensację deficytów sprawnościowych,
- poprawę funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku społecznym i zakładzie pracy,
- wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy,
- wzrost uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu publicznym.

W założeniach programu przewiduje się zmiany w sferze mentalnej zarówno osób niepełnosprawnych jak i otoczenia, w którym żyją. Dlatego oprócz wyżej wymienionych rezultatów tzw. „twardych” realizacja programu prowadzić ma do osiągnięcia także rezultatów pośrednich – „miękkich”, jakimi będą:

- zwiększenie u osób niepełnosprawnych zaufania i wiary we własne siły i możliwości,
- wzrost ich motywacji i aspiracji zawodowych,
- nabycie wiedzy w zakresie aktywnego i skutecznego poruszania się po rynku pracy,
- nabycie umiejętności komunikacji interpersonalnej, asertywności i autoprezentacji,
- nabycie wiedzy na temat praw i uprawnień osób niepełnosprawnych,
- zmiana postaw społecznych w odniesieniu do osób niepełnosprawnych.

IV. Realizacja programu

1. Czas realizacji programu

Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Buskiego obejmuje lata 2015 – 2020

Projekty i działania w poszczególnych latach poprzedzone będą analizą środowiska osób niepełnosprawnych i potrzeb wynikających z indywidualnych niedyspozycji, skierowane zaś zostaną do osób niepełnosprawnych lub grup tych osób najbardziej potrzebujących wsparcia w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej. Rok 2020 będzie podsumowującym realizację programu. W tym roku dokonana zostanie końcowa ocena jego realizacji w zakresie osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

2. Miejsce realizacji programu

Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych realizowany będzie na obszarze powiatu buskiego z uwzględnieniem równego dostępu do jego działań mieszkańców wszystkich gmin.

3. Dla potrzeb programu przyjmuje się następujące definicje:

- a) Niepełnosprawni – osoby niepełnosprawne, o których mowa w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., Nr 127 poz. 721, z późn. zm.), których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolność do wykonywania pracy

- zawodowej, posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub równoważne;
- b) Bezrobotni – osoby bezrobotne w rozumieniu Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U z 2004 r. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.), w szczególności osoby, które jednocześnie są;
- niezatrudnione i nie wykonują innej pracy zarobkowej, są zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia,
 - osobami nie uczącymi się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym lub zaocznym,
 - zarejestrowane we właściwym dla miejsca zamieszkania powiatowym urzędzie pracy;
- c) Nieaktywni zawodowo – osoby pozostające bez zatrudnienia, które jednocześnie niezaliczają się do kategorii bezrobotnych;
- d) Za osoby w wieku aktywności zawodowej uznaje się osoby, które ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego;
- e) Przez osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej rozumie się osoby korzystające ze świadczeń i usług Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i ośrodków pomocy społecznej, finansowanych na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i innych ustaw;
- f) Przez otoczenie osób niepełnosprawnych uznaje się osoby mieszkające we wspólnym gospodarstwie domowym, w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej oraz osoby mieszkające w środowisku osób niepełnosprawnych.

4. Realizator programu i jego zadania

Realizatorem *Programu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych* jest samorząd powiatu buskiego, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju, pełniące rolę Koordynatora Programu.

Zadania Koordynatora Programu obejmują:

- nadzór nad realizacją programu zgodnie z założonymi celami, zadaniami i działaniami kierowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów,
- pozyskiwanie partnerów w realizacji programu,

- opracowywanie projektów na bazie niniejszego programu,
- promocję projektów,
- rekrutację uczestników projektów,
- zarządzanie projektami,
- obsługę finansową realizowanych projektów,
- monitoring i ewaluację realizacji projektów,
- monitoring i ewaluację realizacji całego programu.

Działania związane z promocją projektów opracowanych i wdrażanych na podstawie niniejszego programu, rekrutacja uczestników i ewaluacja będą każdorazowo uszczegóławiane, zgodnie z wytycznymi oraz zakresem realizowanego projektu.

5. Partnerzy programu

Założenia programowe przewidują w przygotowaniu i realizacji programu udział wielupartnersów, ze względu na złożoność problemu. Skuteczność zastosowania tego rozwiązania wymaga współpracy wielu środowisk lokalnych, dlatego też niniejszy program zakłada pozyskanie do jego realizacji jako partnersów następujących instytucji i organizacji:

- Powiatowy Urząd Pracy,
- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Pracodawcy otwartego rynku pracy,
- Szkoły,
- Organizacje pozarządowe.

6. Źródła finansowania programu

W realizacji działań programowych stosowane powinny być mechanizmy finansowe pozwalające na jak najskuteczniejsze i najpełniejsze wykonywanie założonych zadań. Szczególnie znaczenie ma tu montaż finansowy, który pozwala na zaangażowanie środków pochodzących z różnych źródeł:

- budżetu samorządu powiatowego,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w tym przyznanych Powiatowi Buskiemu wg algorytmu,
- Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację projektów

- □ innych funduszy i programów.

Trudno podać jednak kwoty środków finansowych związanych z realizacją programu, ponieważ są one ze wszystkich źródeł przyznawane corocznie i w różnej wysokości. Planowanie wydatków na poszczególne działania może być dokonywane rokrocznie, po uzyskaniu informacji o wielkości środków przyznanych na dany rok na realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

V. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja

1. Monitoring

Wdrażanie i realizacja programu są ściśle związane z działaniami monitorującymi i kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją. Rozwój wydarzeń programowych należy na bieżąco oceniać, dlatego monitorowanie dokonywane będzie na wszystkich poziomach realizacji programu i projektów tworzonych na jego podstawie. Mierzony będzie postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów. Stały monitoring pozwoli wskazać występujące w programie problemy związane z jego realizacją, zdiagnozować przyczyny powstania oraz określić sposoby ich rozwiązania bądź im przeciwdziałać. Zaznaczyć należy, że niniejszy program ma charakter otwarty na zmiany, może być w razie konieczności korygowany i ulepszany.

2. Ewaluacja

Po zakończeniu realizacji programu należy sprawdzić czy w wyniku podejmowanych działań powstały spodziewane rezultaty oraz czy te rezultaty przełożyły się na realizację celów programu. Niezbędna jest także ocena czy prawne, administracyjne i finansowe środki przeznaczone na program pozwoliły osiągnąć oczekiwane efekty.

Celem ewaluacji jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców programu i społeczności lokalnej. Dlatego należy sformułować pytania kluczowe ewaluacji, dla których inspiracją będą kryteria przyjęte do oceny efektywności programu oraz dokonać właściwego doboru wskaźników, których głównym kryterium będzie ich mierzalność. Istotnym jest także określenie punktów odniesienia wskaźników ewaluacji, bez których trudno wskazać osiągnięte rezultaty. Zebrane w wyniku działań ewaluacyjnych informacje pozwolą na przygotowanie

raportu końcowego, który może być narzędziem pomocnym w tworzeniu następnych programów i projektów.

3. Aktualizacja i monitorowanie

Przedstawione w opracowaniu projekty włącznie z działaniami stanowią podstawę do sporządzenia szczegółowych wniosków o dofinansowanie między innymi ze środków Unii Europejskiej, w których szczegółowo zostaną opracowane rezultaty i produkty oraz ich monitorowanie w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu. Aktualizacja programu będzie dokonywana w zależności od potrzeb adresatów – osób niepełnosprawnych i będzie odpowiedzią na pojawiające się możliwości pozyskiwania środków finansowych na ich realizację.

VI. Zakończenie

Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dla Powiatu Buskiego na lata 2015-2020 jest programem w ramach, którego istotnym elementem jest podjęcie działań mających na celu poprawę poziomu aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, starszych oraz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W tym celu niezbędne staje się wsparcie instrumentów i narzędzi aktywnej integracji na rzecz osób doświadczających wykluczenia w wymiarze zawodowym, społecznym, zdrowotnym, czy edukacyjnym zmierzających do eliminacji barier w procesie aktywizacji społeczno-zawodowej oraz prowadzących do zmniejszenia ryzyka zjawiska wykluczenia. W realizacji programu duże znaczenie mają inicjatywy integrujące usługi różnych służb publicznych w szczególności instytucji pomocy społecznej oraz rynku pracy, jak również organizacji pozarządowych. Działania w ramach Programu ukierunkowane są przede wszystkim na potrzeby osób w trudnej sytuacji na rynku pracy – osoby niepełnosprawne, starsze. Wszystkie działania przyczynią się do realizacji celu głównego i szczegółowych poprzez zwiększenie aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji i udziału w życiu społecznym grup docelowych.